

Billedkunst og Håndværk & Design, 1.-2. og 3-5. klasse
2-3 lektioner

Tunesisk symbolværksted

I Tunesien møder man mange steder symboler, der har rødder langt tilbage i tiden – nogle helt til oldtiden. Tuneserne bruger dem stadig flittigt til udsmykning i alverdens sammenhænge – på sko, smykker, huse, tøj, husgeråd og meget andet.

Det oldgamle symbol for den fønikiske gudinde Tanit er et af dem – andre populære er fisken, Fatimas hånd og øjet.

I denne opgave skal eleverne arbejde kreativt med symbolerne i skabelontegninger og tryk.

De yngste elever kan lave helt enkle kompositioner med symbolskabelonerne og få hjælp til at udføre tryk på tekstil. De ældre klasser kan arbejde med flere og mere komplicerede kompositioner og tryk.

I får også en opskrift på at lave jeres eget tegnekul.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne kender til symbolers betydning
- Eleverne kender skabelonarbejde og til enkel trykteknik

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan identificere og tale om symboler
- Eleverne kan skabe mønsterkompositioner og udføre enkel trykteknik.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Billedkunst efter 3. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Tegning og grafik 1: Eleven kan tegne ud fra idéer og oplevelser / Eleven har viden om skitsering, og tegneredskabers udtryksmuligheder
Håndværk og design efter 3./4./5./6. klasses trin		
Design	Eleven kan arbejde med enkle design-processer knyttet til egen produkt-fremstilling	Idéudvikling 3-4: Eleven kan alene og fællesskab udvikle og formulere idéer fra omverdenen herunder med digitale værktøjer / Eleven har viden om for-målet med informations- og inspiration-skilder

Samtale i klassen

Introduktion om symboler

Indled med at tale om, hvad et symbol er:

- En figur med en særlig betydning. For eksempel kan et rødt hjerte betyde 'kærlighed'.
- Nogle symboler er meget gamle – de kan være flere tusind år gamle, og vi bruger dem stadig.
- Vi bruger også symboler, når vi skriver beskeder på mobiltelefonen og bruger emoji'er.
- Hvilke andre symboler kender eleverne?
- I Tunesien har de mange gamle symboler, som de bruger rigtig meget:
- Fatimas hånd, som tuneserne siger beskytter mod ondt og bringer held og lykke. Nogle gange har hånden et øje i midten.
- Fisken siger de beskytter og bringer velstand. I nogle dele af Tunesien maler man fiske-symbolet på sit hus ved siden af hoveddøren.
- Og så er der en kvindefigur, som er symbol for den ældgamle fønikiske gudinde Tanis – og hun var var gudinde for fødsel, frugtbarhed og skønhed. Det symbol ligner lidt en kagekone.
- Sidst I dette opgaveark finder du foto-eksempler.

Billedet herunder er taget i en souvenirbod i medinaen i den tunesiske ny Hammamet. Du finder det også i en større udgave til sidst i opgavearket. Kig på det sammen med eleverne. Hvilke symboler kan I få øje på?

Opgave 12 A: Lav kompositioner med symbolerne

I denne opgave skal I arbejde kreativt med udgangspunkt i symbolerne Fatimas hånd og fisken. I kan også vælge at bruge andre symboler efter eget valg som for eksempel hjerter og øjne, der også er populære symboler i Tunesien. I billedet i toppen af opgaven er Fatimas hånd og øjet kombineret.

Det skal I bruge:

- Tegneredskaber, blyant eller jeres hjemmelavede tegnekul (se opskrift længere nede)
- Sakse
- Papir til at tegne skabeloner på
- Karton til at klippe skabeloner ud af
- Limstifter

Sådan gør I:

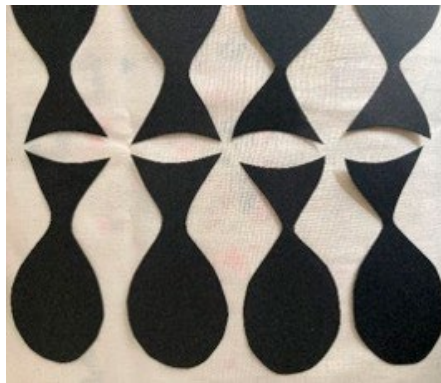
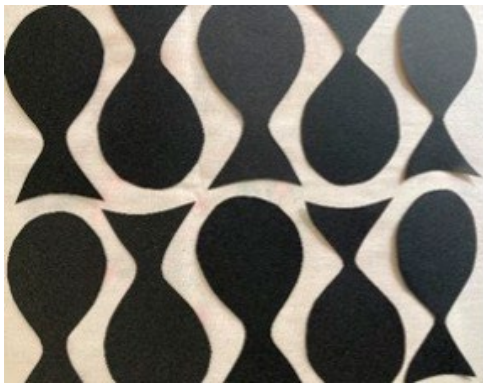
1. Eleverne starter med at tegne omridset af et par af de tunesiske symboler. Her kan I evt. bruge jeres eget trækul.
2. Nu vælger hver elev – eller lille gruppe af elever – det af symbolerne, de gerne vil arbejde videre med.
3. Eleverne skal tegne omridset af deres udvalgte symbol op på papir. Det skal ikke være for stort. max. 10 cm i længden.
4. Klip langs omridset, så I får en skabelon. Brugen skabelonen til at klippe flere identiske skabeloner i karton. Hver elev eller gruppe skal have ca. 10 skabeloner hver.
5. Nu skal eleverne prøve at skabe forskellige kompositioner med deres skabeloner figur. De kan for eksempel vælge at gentage dem, hvor de vender samme vej, vender tilfældigt, placere dem parvis, i en cirkel osv. Se eksemplerne herunder.
6. Når eleverne er tilfredse med resultatet, kan de lime figurerne fast, så de nu har lavet deres eget værk.

Tip!

Giv evt. eleverne mulighed for at kunne vælge flere farver karton til at klippe figurerne ud af.

Eksempler på kompositioner

Opgave 12 B: lav stoftryk med symboler

Her kan eleverne prøve kræfter med at bruge symbolerne til flot stoftryk. Men nu skal symbolerne laves som en ny type skabelon, der kan være mere udfordrende at udføre, særligt i de yngre klasser. Skabelonen skal være 'negativ', dvs. at figuren er skåret ud som et hul i et stykke karton. Det kan give en flot effekt, hvis man skærer 2 eller flere styk af den samme figur ud i det samme stykke karton - lige ved siden af hinanden.

Hvis du er usikker på at lade eleverne selv arbejde med at skære disse skabeloner ud (med skalpel e.l.), kan du lave fx 1-2 skabeloner selv, som eleverne kan få lavet stoftryk med.

Idéer til hvad I kan trykke på:

- Hvide T-shirts
- Et stykke stof, der syes til en mulepose, en pude eller andet
- Lyse herreskjorter mv.

Det skal I bruge:

- Sort tekstilfarve
- 'Negative' skabeloner/kabeloner
- Plastiklåg eller lignende
- En eller flere trykplader efter behov*
- Pensler/svamp
- Lyst vasket bomuldslærred (evt. gamle lagener)

* En trykplade kan I selv fremstille. Den består af et stykke blød masonit, ca. 20 x 40 cm, et stykke pladevat og et stykke hvid bomuld, der er lidt større end pladen. Der bruges hæftepistol/hæfteklammer til at sætte stoffet fast. Når du bruger trykpladen som underlag, får stof og tryk bedre kontakt, og pladen suger overskydende farve. Herunder ser du for- og bagside af trykpladen.

Sådan gør I:

1. Til tekstilfarven kan I bruge plastiklåg, fx fra en bøtte, der har været yoghurt i. De kan vaskes af og bruges igen og igen.

2. Læg stoffet på trykpladen og placér skabelonen ovenpå. Hold evt. skabelonen fast med tape.

3. Påfør farven forsigtigt med pensel eller svamp. Pas på ikke at have alt for meget farve på.

Tip!

I kan også bruge elevernes løse skabeloner og i stedet lave symbolerne, så det kun er omridset, der bliver tilbage: Kom tekstilfarve i en flaske med tud på og tegn omkring skabelonen.

Opgave 12 C: Lav jeres eget tegnekul

Tegnekul er kulsort og supergodt at tegne med! I kan svide jeres eget tegnekul ved at brænde træpinde i en dåse over bål. Det er verdens ældste form for 'blyant'.

Det skal I bruge:

- Kagedåse (eller flere) af metal med to huller i låget på ca 1 cm i diameter - eller lidt flere, mindre huller. Der må ikke kunne komme for meget luft ind i dåsen
- Pinde fra frisk løvfældende træ (gerne eg eller bøg, men fx pil kan også bruges) uden bark
- En god havesaks, evt knive til eleverne til at snitte med
- Et bål

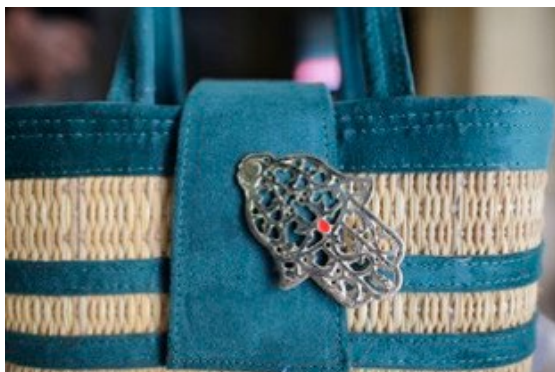
Sådan gør I:

1. Tjek, at pindene er af helt frisk træ (Brug fx grene på cirka blyants-tykkelse, I lige har kilppet af).
2. Lad eleverne snitte al bark af pindene. Hjælp dem med at klippe pindene til en ensartet længde, så de kan ligge eller stå i dåsen. I kan godt bruge flere dåser, så eleverne kan få en pind hver i.
1. Lav et godt bål.
2. Luk dåsen godt - låget skal sidde godt fast - og stil den på bålet. Når den er godt varm, kommer der grå røg ud af hullerne i dåsen. Det er damp. Senere kommer der blålig røg ud - det er gasser fra træet, og gassen kan der godt komme små stikflammer i, det må der gerne. Drej en gang imellem på dåsen og læg evt en brændeknude med gløder på hen over den, så den varmes ensartet op.
3. Når der ikke kommer mere røg ud, kan dåsen fjernes fra bålet (brug lange pinde - og instruér eleverne i at lade dåsen køle godt af, inden I rører den!). Åbn dåsen, når den er blevet kold. Da der ikke har været ilt under forbrændingen (ufuldstændig forbrænding) er pindene blevet til trækul.
4. Eleverne har nu deres helt eget tegnekul, som de kan tegne eller skrive med.

Symboler: Fatimas hånd og fisk

Fatimas hånd på murværk

Fatimas hånd i sølv som vedhæng

Fatimas hånd som emoji i smartphone

Fatimas hånd som broderi på guldsko

Fisk ved siden af hoveddør

